

Större chans att hjälpa rätt – när familjerna får mycket mer av socialtjänstens tid

Behandlare och socialsekreterare som gör hembesök och ger stöd redan under utredningstiden efter en orosanmälan. Det kan motivera familjerna att ta emot hjälp så att insatserna verkligen kommer barnen tillgodo. Men det behövs tid, alltså resurser, sammanfattar Ann Lasses ett tre-årigt försök i Stockholms stad som bekostats med sociala investeringspengar.

– Vad kan vi göra för att familjerna inte ska komma tillbaka till oss och få en ytterligare orosanmälan. Hur kan vi göra mer matchande insatser och få familjerna att ta emot dem?

Så beskriver **Ann Lasses** bakgrunden till det arbete som nu pågått i ett antal stadsdelar i Stockholms stad under tre år och fått namnet *Intensifierad utredning i hemmiljö*. Hon är biträdande enhetschef för öppenvården i stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör där familjer som blir aktuella utreds av en socialsekreterare och en behandlare tillsammans. De erbjuder hembesök och kan redan under pågående utredning ge mycket tid till familjen, pröva förändringsarbete eller hjälpa till med praktisk stöd.

– Det finns tid att följa med till psykiatrin och att hjälpa till med bank-id om det är ett problem. Kanske kan familjen erbjudas en kortare samspelsbehandling eller samla nätverket för att ta stöd och hjälp av de som finns nära familjen, säger Ann Lasses.

De två behandlarna som arbetar i projektet i stadsdelen ansvarar för tre familjer var, att jämföra med en normal arbetsbelastning som är betydligt fler. Den här stora resursförstärkningen ger kalendrar med luft och flexibilitet. Familjebehandlare kan ge familjerna mer tid än i vanliga fall,

hur mycket och hur länge avgörs i samarbete.

– En del familjer orkar inte så länge, men det viktiga är att de inte bara får svara på utredningsfrågor, att man inte bara pratar utan att det också händer något.

Att låta en ordentlig kartläggning ta tid har varit hjälpsamt. Så att för en familj som redan fått nio orosanmälningar, den tionde inte bara blir en repetition.

– Varför kommer de tillbaka? Att vi griper oss an på ett annat sätt den här gången, vi vet er historia, vi hör och vi försöker hjälpa er att göra en förändring möjlig som förbättrar för barnen. Kanske vill familjen ha en krycka i många år, men de vill inte utredas 12 gånger. Då vill de i så fall ansöka själva, inte bli anmälda och ifrågasatta i sitt föräldraskap hela tiden, säger Ann Lasses.

Jan Jönsson (L) var ansvarigt socialborgarråd när [beslutet togs 2022 om att bekosta Intensifierad utredning i hemmiljö](#) med pengar från en särskilt avsatt pott för sociala investeringar. Nu när en randomiserad studie* ska göras för att se resultatet och fatta beslut om framtiden är han borgarråd i opposition, Stockholms stad styrs den här mandatperioden av S, V och MP. Han upplever dock att man är överens över partigränserna.

– I verksamhetsplan och budget för den centrala socialnämnden står explicit att man nu ska kunna titta på hur det här ska användas brett i staden om vi får en positiv utvärdering.

Förutsatt att det går att visa resultat alltså. Men att utvärdera socialt arbete är inte helt enkelt. De inblandade kan uppleva framgång men studierna visar kanske ändå ingen skillnad. Och mycket annat kan hända som påverkar utfallet, både positivt och negativt.

– Får familjen en bostad eller föräldern arbete kan det bli ett gott resultat oavsett våra insatser. Barnfattigdom eller bostadspolitik rör vi inte på i socialtjänsten. Det vi vet är

att många uppskattar hembesök eller att få komma till en lokal i sitt närområde och att vi ger familjerna tid och möjlighet till förändring redan tidigt i kontakt med socialtjänsten, säger Ann Lasses.

Jan Jönsson, oppositionsborgarråd i Stockholms stad

Foto: Kate Gabor

Jan Jönsson vill inte klampa in på professionens område men tycker det är positivt att se hur de själva har börjat närma sig ett mera relationellt förhållningssätt.

– Det har hört ihop med den tuffa ekonomiska situationen som rått sen 90-talskrisen. För att kunna fatta en hel del svåra beslut, inte bevilja timmar i den omfattning någon önskar, då kan man inte komma för nära, det blir för jobbigt.

Utan tillförda resurser blir det inte möjligt att fortsätta med intensifierade utredningar. Arbets sättet i projektet ligger annars i linje med det nya förslaget till socialtjänstlag med en socialtjänst som är förebyggande och lättare att få och ha kontakt med. Ann Lasses, som var med när

nuvarande Socialtjänstlagen kom 1982, hoppas att inte alla resurser framöver slukas av förebyggande arbete i första linjen.

– Jag önskar att de barn och familjer som mest behöver hjälp från samhället ska få det. Ofta behöver de omfattande, ibland långvarigt stöd och tid. Hon fortsätter:

– Förebyggande arbete låter väldigt bra, men vi vet att det är väldigt svårt att få grupper i socioekonomiskt svaga områden att gå på föräldraträffar. Vem ska ta hand om de andra barnen under tiden? Eller om man blir inringd som vikarie, då måste man ta de jobb man får, då kan man inte gå iväg klockan 16 varje onsdag.

I en utredning ligger en inbyggd konflikt mellan barnens rätt kontra familjens resurser och föräldrarnas förmåga att vara tillräckliga för sina barn.

– De som vi behöver vara mest oroliga för är de minst motiverade med de minsta barnen. Vi ska se hur vi kan differentiera så att vi når de barn som har mest behov av att få en förändring, säger Ann Lasses.

På sikt kommer det att behövas nationella pengar för att förstärka socialtjänsten menar Jan Jönsson.

– Det är någonting för alla partier att tänka till om. Stockholm är en rik kommun och kan göra det här på egen hand, flertalet kommuner är små och har inte marginaler att testa nytt. Polisen har fått miljarder, socialtjänsten har inte fått någonting som motsvarar det. Socialtjänsten är i grund och botten underfinansierad. Lagen kommer man nog kunna införa med avsatta medel men ska man uppnå intentionerna, då behöver tillskottet fortsätta.

De anställda i Enskede-Årsta-Vantör som fått pröva att arbeta med Intensifierad utredning i hemmiljö, tycker att det är så här de ska jobba med familjer med återkommande komplexa

svårigheter.

– Socialsekreterare som har det ganska pressat annars har kunnat känna större meningsfullhet, säger Ann Lasses.

Text: Anna Fredriksson

Bild: [Piyapong Saydaung](#) från [Pixabay](#)

* En utvärdering kommer under 2025.